

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine

KANTON SARAJEVO
Kantonalna javna ustanova
za zaštićena prirodna područja

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Cantonal Public Institution
for Protected Natural Areas

**PROGRAM ZAŠTITE, OČUVANJA, KORIŠTENJA I PROMOCIJE
ZA SPOMENIK PRIRODE "SKAKAVAC"**

Sarajevo, decembar 2020. godine

Branilaca Sarajeva 28/1 71 000 Sarajevo; Tel/Fax: ++387 33 20 11 12;
E-mail: vrelo.bosne@bih.net.ba; www.zppks.ba; Identifikacioni broj: 4201424050008

Pripremila:	Kontrolisao
Elma Karović, stručni rukovodilac za zaštićena prirodna područja 	 DIREKTOR mr. sci. Osman Delić

Sadržaj:

I UVODNI DIO	4
II POLITIKA I CILJEVI UPRAVLJANJA PODRUČJEM SPOMENIKA PRIRODE “SKAKAVAC”	5
2.1. POLITIKA UPRAVLJANJA ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM	5
2.2. SVRHA, FUNKCIJE I CILJEVI ZAŠTIĆENOG PODRUČJA	5
2.3. TEMELJNI CILJEVI UPRAVLJANJA SPOMENIKOM PRIRODE	6
III SMJERNICE ZAŠTITE SPOMENIKA PRIRODE “SKAKAVAC”	6
3.1. VIZIJA SPOMENIKA PRIRODE SKAKAVAC	6
3.2. SMJERNICE ODRŽIVOG UPRAVLJANJA ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM	6
3.3. PROSTORNI OBUHVAT	7
3.4. PREGLED VRIJEDNOSTI I SADRŽAJA PROSTORA I NJIHOV ZNAČAJ	7
3.4.1. PREGLED PRIRODNIH VRIJEDNOSTI	7
3.5. KULTURNO-HISTORIJSKO NASLIJEĐE	10
IV AKCIONI PLANOVI	10
4.1. AKCIONI PLAN: MONITORING PRIRODNIH VRIJEDNOSTI	10
4.2. AKCIONI PLAN: ODRŽAVANJE INFRASTRUKTURE U ZAŠTIĆENOM PODRUČJU	11
4.3. AKCIONI PLAN: IZGRADNJA OBJEKTA I MOBILIJARA U ZAŠTIĆENOM PODRUČJU	12
V NAČIN I IZVORI FINANSIRANJA	12
5.1. TROŠKOVI REALIZACIJE ZA PROGRAM ZAŠTITE, OČUVANJA, KORIŠTENJA I PROMOCIJE	13
5.2. Pregled finansijskih izdvajanja definisanih kroz akcione planove za programske smjernice Spomenika prirode „Skakavac“	13
5.3. Pregled finansijskih izdvajanja za materijalne i ljudske resurse za realizaciju programskih smjernica Spomenika prirode „Skakavac“	14

Na osnovu člana 27. Zakona o ustanovama („Službeni list RBiH“, br. 6/92, 8/93 i 13/94), člana 156. Zakona o zaštiti prirode („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13) i člana 26. Pravila Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja, Upravni odbor Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja na osmoj redovnoj sjednici održanoj dana 25.12.2020. godine donio je

Prijedlog

PROGRAM

ZAŠTITE, OČUVANJA, KORIŠTENJA I PROMOCIJE ZA SPOMENIK PRIRODE „SKAKAVAC“

I UVODNI DIO

Sadržaj i struktura programskih smjernica je prilagođena odredbama koje su propisane Zakonom o zaštiti prirode („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13), usklađene sa Zakonom o proglašenju Spomenika prirode „Skakavac“. Na osnovu člana 13. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o proglašenju Spomenika prirode "Skakavac" i člana 172. stav 1. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 12/05 -Prečišćeni tekst i broj 7/08), Zakonodavno-pravna komisija Skupštine Kantona Sarajevo 2010. godine utvrdila je Prečišćeni tekst Zakona o proglašenju Spomenika prirode "Skakavac".

S tim u vezi, Upravni odbor Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja donosi Program zaštite, očuvanja, korištenja i promocije za Spomenik prirode „Skakavac“ uz saglasnost Ministarstva prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo.

Programske smjernice su osnovni alat koji će Upravitelju poslužiti da definiše dalji način izvođenja zaštite, korištenja i upravljanja zaštićenim područjem sve do donošenja Privremenih upravljačkih smjernica.

Prije svega, programske smjernice su zasnovane na upravljačkim ciljevima na osnovu smjernica koje definišu izradu Plana upravljanja po Zakonu o zaštiti prirode i na osnovu primarnih aktivnosti koje proizilaze iz zadatih smjernica, a koje su zasnovane na osnovu dugogodišnjeg iskustva Upravitelja kako Spomenikom prirode „Skakavac“, tako i drugim zaštićenim prirodnim područjima u Kantonu Sarajevo.

Programske smjernice za Spomenik prirode “Skakavac” sadrže tri poglavlja.

Prvo poglavlje se odnosi na politiku i principe upravljanja područjem Spomenika prirode “Skakavac” u kojem su pokazatelji za uspostavu zaštićenog prostora, politike upravljanja kao i temeljni ciljevi upravljanja ovim područjem.

Drugo poglavlje tretira smjernice zaštite Spomenika prirode “Skakavac” u kojem je data ocjena stanja Spomenika prirode “Skakavac”, koncept zaštite ovog prostora baziran na predstavljenim mjerama zaštite i dozvoljenim intervencijama u području, kao i upravljačkim aktivnostima koje će omogućiti da se sprovedi efikasna zaštita i upravljanje prirodnim i kulturnim vrijednostima. U ovom poglavlju će biti date i smjernice za razvoj dopuštenih djelatnosti koje će biti u funkciji održivog razvoja područja.

Treće poglavlje se odnosi na izvođenje (realizaciju) programskih smjernica za Spomenik prirode “Skakavac”, a odnose se na prostorno-vremensku dinamiku i prateće ekonomske aspekte realizacije predviđenih smjernica, kao i način i izvor finansiranja ovog područja

II POLITIKA I CILJEVI UPRAVLJANJA PODRUČJEM SPOMENIKA PRIRODE “SKAKAVAC”

2.1. POLITIKA UPRAVLJANJA ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM

Upravljanje Spomenikom prirode se temelji na politici očuvanja i unapređenja prirodnih karakteristika od izuzetne važnosti, jedinstvenog i značajnog kvaliteta okoliša, otklanjanja i sprečavanja eksploatacije i posjeta koje mogu dovesti do promjene i oštećenja prirode, te omogućavanja stanovništvu koje živi u granicama zaštićenog područja korištenje prirodnih dobara u skladu sa ciljevima zaštite.

2.2. SVRHA, FUNKCIJE I CILJEVI ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

Osnovna svrha stavljanja pod zaštitu područja Skakavca je osiguranje očuvanja brojnih prirodnih, pejzažnih, hidroloških, kulturno-historijskih, socioloških, edukativnih, naučnih i ekonomskih vrijednosti, te usklađivanje vrijednosti sa zaštitom, korištenjem i razvojem područja. U skladu s tim, temeljni ciljevi zaštite područja Skakavca su:

- osnovni cilj je izrada funkcionalnih mehanizama za upravljanje ovim zaštićenim područjem, odnosno uspostava sistema koji će omogućiti efikasno rješavanje eventualnih konflikata u cilju uspostavljanja zaštite prirodnih vrijednosti i unapređenja iste u budućim aktivnostima;

- otklanjanje i sprečavanje eksploatacije i posjeta koje mogu dovesti do promjene i oštećenja prirode te
- omogućavanje stanovništvu koje živi u granicama zaštićenog područja korištenje prirodnih dobara u skladu sa ciljevima zaštite.

2.3. TEMELJNI CILJEVI UPRAVLJANJA SPOMENIKOM PRIRODE

U skladu sa Zakonom o proglašenju Skakavca Spomenikom prirode, temeljni ciljevi upravljanja područjem je da se obezbijedi funkcionalna zaštita svih visokovrijednih elemenata postojećeg fizičkogeografskog i biološkog diverziteta kao i unapređenja njihove dalje zaštite, a to su:

- održavanje zaštitnih funkcija prirodnih resursa;
- zaštita posebnih prirodnih/kulturnih vrijednosti;
- zaštita biodiverziteta;
- održivi razvoj područja usklađen s njegovim prirodnim vrijednostima.

III SMJERNICE ZAŠTITE SPOMENIKA PRIRODE "SKAKAVAC"

3.1. VIZIJA SPOMENIKA PRIRODE SKAKAVAC

Skakavac bi trebalo postati primjer uspješnog upravljanja zaštićenim područjem, gdje će usaglasiti zaštitni i razvojni ciljevi područja. To će lokalnom stanovništvu omogućiti razvoj, gdje zaštićeno područje postati turistička atrakcija i rekreaciono područje za stanovnike Sarajeva.

3.2. SMJERNICE ODRŽIVOG UPRAVLJANJA ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM

Zaštićeno područje Skakavac u širem smislu obuhvata region Perca s vodopadom Skakavac i Peračkim potokom, kojeg ograničava kота 1.416 jugozapadno od vrha Bukovika, zatim Uževo - Tržići - Ubara (1.066 m) - Kozo (1.266 m) - Nebešina (1.418 m) - Luka - Vranjska stijena (1.345 m) - Čuputovina - Vratolom - Krševi - Bukovik.

Ovaj prostor je u orografskom pogledu veoma heterogen. Čine ga brojni, često piramidalni vrhovi, dubodoline, kanjoni, duboki usjeci i brojne vrtače. Površine sa zaravnjenim terenom su vrlo malo zastupljene, te se može konstatirati da je reljef duboko raščlanjen i sa visokim energetskim potencijalom.

Na osnovu utvrđenog stepena prirodnog diverziteta i postojećih antropogenih impakata u području izvršena je prostorna diferencijacija na pojedine zaštitne zone, koje predstavljaju osnovu za daljnje aktivnosti koje su povezane sa zaštitom i konzervacijom kao i valorizacijom cjelokupnog zaštićenog područja. Posebno je važno da nukleusno područje, u kojem je lociran centralni motivni element zaštićenog područja – vodopad Skakavac zauzima gotovo 1/3 od ukupne površine, omogućava da se cijelo neposredno utjecajno područje vodopada podvede pod najstrožiji režim zaštite.

U kategorizaciji te utvđivanju mjera uravnoteženog upravljanja na ekološkim principima, primijenjena je metodologija IUCN-a - Međunarodne unije za zaštitu prirode, uz uvažavanje svih specifičnosti lokalnih uvjeta - biološko-ekoloških, socijalnih, ekonomskih, kulturnih i obrazovnih (IUCN, 1999).

3.3. PROSTORNI OBUHVAT

Spomenik prirode "Skakavac" obuhvata površinu od 1. 430,07 ha. Nalazi se na području općina Ilijaš, Vogošća, Stari grad i Centar. Proglašen je Spomenikom prirode 2002. godine - III kategorija Međunarodne unije za zaštitu prirode (IUCN). U skladu sa stepenom zaštite, utvrđene su tri zaštićene zone.

3.4. PREGLED VRIJEDNOSTI I SADRŽAJA PROSTORA I NJIHOV ZNAČAJ

3.4.1. PREGLED PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

➤ BILJNI SVIJET - FLORA

U sastav flore i vegetacije ovog prostora konstatirano je oko 1.500 vrsta vaskularnih biljaka. Biljnogeografskom analizom utvrđen je visok procent vrsta endemičnog karaktera - dinarskog, balkanskog i jugoistočnoevropskog rasprostranjenja.

Balkanskom flornom elementu pripada oko 100 oblika.

➤ MEDICINSKA FLORA

Čitavo područje veoma je bogato medicinskom florom. Ovdje raste nekoliko stotina ljekovitih, jestivih, aromatičnih i vitaminskih biljaka od kojih mnoge u prirodnim uvjetima obrazuju prave vrtiče i baščice. Iz ove skupine treba navesti malinu *Rubus idaeus*, kupinu *Rubus sp.*, divlje ruže *Rosa sp.*, kantarion žuti *Hypericum perforatum*, *H. quadrangulum*, kantarion crveni *Centaureum umbellatum*, macinu travu ili odoljen *Valeriana officinalis*, *V. montana*, razne vrste metvice ili nane *Mentha sp.*, ivicu *Ajuga reptans*, dobričicu *Glechoma hederacea*, majčinu dušicu *Thymus sp.*, dubačac *Teucrium chamaedrys*, ivu travu *Teucrium montanum*, balkansku krušinu *Rhamnus fallax*, velebilje *Atropa belladonna*, naprstak *Digitalis sp.*, kiprovinu *Epilobium angustifolium*, origano *Origanum vulgare*, suručicu *Filipendula ulmaria*, *F. vulgaris*, jagodu šumsku *Fragaria vesca*, zlasticu *Solidago virgaurea*, gospin plašt *Alchemilla sp.*, verem *Calamintha alpina*, travu od srdobolje

Potentilla erecta, travu od utrobice *Gentiana asclepiade*, i mnoge druge koje su ujedno i medonosne.

Dosadašnja istraživanja medicinske flore na ovom prostoru potvrdila su blizu 400 ljekovitih, jestivih, vitaminskih i aromatičnih samoniklih biljaka (Redžić, 1991, 1997).

➤ MEDONOSNA FLORA

Idući od ranog proljeća, tu su cvatovi podbjela *Tussilago farfara*, jagorčevine ili jaglike *Primula acaulis*, visibabe *Galanthus nivalis*, drijena *Cornus mas*, šafrana *Crocus vernus*, raznih vrsta vrba *Salix sp.*, šumarica *Anemone nemorosa*, mlađa *Corydalis cava*, zatim bijele ljubice *Viola alba*, mirisne ljubice *Viola odorata*, sve do pojave behara koji se prospe po krošnjama trešnje *Prunus avium*, jabuke *Malus sylvestris*, kruške *Pyrus pyraeaster*, trnjine *Prunus avium*, gloga *Crataegus monogyna*. Tu su i razne vrste ruža *Rosa canina*, kupine *Rubus fruticosus*, maline *Rubus idaeus*, jagode *Fragaria vesca* i drugih. U isto vrijeme cvjetaju različite vrste maslačka *Taraxacum sp.*,

prstenjka *Bellis perennis*, djeteline *Trifolium sp.*, lucerke *Medicago sp.*, medenika *Melittis melisophyllum*, razne vrste lipa *Tilia sp.*, da bi u ljetnom periodu, pored nekih od već pomenutih, svojim nektarom zamirisale i livadska kadulja *Salvia pratensis*, vrbolika *Lythrum salicaria*, zvončika *Campanula patula*, grahorica *Vicia sp.*, grahor *Lathyrus sp.*, zečina *Centaurea jacea*, suručica *Filipendula vulgaris*, gladišika *Ononis spinosa*, razne vrste metvica *Mentha sp.* i mnoge druge.

U gorskom i pretplaninskom pojasu, visoke medonosne vrijednosti imaju razne vrste majčine dušice *Thymus sp.*, crni korijen *Scorzonera rosea*, kozija brada *Tragopogon pratensis*, *Acinos alpinus*, kiprovina *Epilobium angustifolium*, čestoslavice *Veronica sp.*, naprstak *Digitalis sp.*, razne vrste encijana *Gentiana sp.*, brojne petoprste *Potentilla sp.*, lavlji zub *Leontodon autumnalis*, vrijesak *Calluna vulgaris*, pa sve do ujesen kada cvjetaju brojne vrste razbicviker-biljke *Euphrasia sp.*, talije *Parnasia palustris*, mrazovca *Colchicum autumnale* i nekih drugih biljaka.

➤ PREGLED BILJNIH ZAJEDNICA EKOSISTEMA

Tipovi ekosistema Spomenika prirode "Skakavac"

Naziv ekosistema	Površina (ha)	Tip ekosistema
<i>Abieti-Fagetum</i>	193,558	Šumski ekosistem
<i>Abieti-Piceetum</i>	379,922	Šumski ekosistem
<i>Fagetum montanum</i>	175,644	Šumski ekosistem
<i>Ostryo-Fagenion</i>	150,046	Šumski ekosistem
<i>Piceetum abietis montanum</i>	12,407	Šumski ekosistem
<i>Piceo-Pinetum</i>	13,105	Šumski ekosistem
<i>Quercetum pubescentis daleschampi</i>	70,982	Šumski ekosistem
<i>Seslerio autumnalis-Ostryetum carpinifoliae</i>	30,764	Šumski ekosistem
<i>Seslerio-Ostryon</i>	59,403	Šumski ekosistem

<i>Aceri-Carpinetum orientalis</i>	82,835	Šumski ekosistem
Ukupno šumski ekosistemi:	1168,67	
<i>Festuco-Agrostion</i>	234,445	Livadski ekosistemi
<i>Arrhenatherion</i>	25,084	Livadski ekosistemi
<i>Pancicion</i>	8,465	Livadski ekosistemi
Ukupno livadski ekosistemi:	267,99	
Ukupno ekosistemi:	1436,66	

➤ ŽIVOTINJSKI SVIJET – FAUNA

U ekosistemima se nalaze staništa za brojne vrste krupne i sitne divljači kao što su lisica, krtica, jež, jazavac, zec, obični puh, šumski miš, divlja svinja, srndać, medvjed itd. Među pticama se najčešćim pojavljivanjem ističu crvendać *Erithrocus rubeculus*, siva sjenica, drozd pjevač *Turdus ericorum*, običan brgljez *Sitta europaea*, jastreb mišar *Buteo buteo*, crni kos *Tardus merula* i dr. Od gmizavaca konstatirano je prisustvo vrsta *Lacerta agilis*, *Coluber sp.* i *Anguis fragilis*, a od vodozemaca žabe *Hyla arborea* i *Rana agilis*.

Bogata je i entomofauna: *Papilio machaon*, *Saturnia pavonia*, *Lymantria dispar*, niz vrsta strizibuba i skakavaca.

Vodeni ekosistemi su brojni na istraživanom području, obiluju kako široko rasprostranjenim tako i endemičnim vrstama *Trichoptera*, *Plecoptera*, *Diptera* i *Ephemeroptera*. Prema nalazima brojnih autora, cijelo područje Dinarida karakterizira visoka brojnost endemičnih vrsta insekata, čije je rasprostranjenje ograničeno na usko dinarsko područje ili na šire područje Balkana.

➤ SVIJET GLJIVA - FUNGIJA

Od ranog proljeća pa sve do u kasnu jesen, u šumama, livadama i na obradivim površinama rastu mnoge vrste makromiceta, među kojima su većinom jestive i ljekovite, iako postoje i gljive sa istraženim fiziološkim djelovanjem, odnosno otrovne gljive kako se popularno zovu u narodu. Njihov broj je zanemarljiv u odnosu na brojne jestive gljive. Mnoge od njih imaju najviše nutritivne vrijednosti.

Još u rano proljeće tu je martovka *Hygrophorus marzuolus*, đurđevača *Tricholoma georgii* te i mnoge druge vrste ovog roda, jablanovača *Pholiota aegerita*, paprena mliječnica *Lactarius piperatus*, smrčak *Morchela conica* kao i druge vrste ove izuzetno djelotvorne i ukusne gljive, lisičarka *Cantherulus cybarius*. Kasnije se pojavljuju sunčanica *Macrolepiota procera*, *Coprinus comatus*, zatim razne vrste pečuraka - rudnjača *Psaliota campestris*, velika pečurka *Psaliota macrospora*, lipika *Psaliota arvensis*, šumska pečurka *Psalliota silvicola*, panjevka *Hypholoma capnoides*, razne vrste kolibia *Collybia sp.*, vilin klinčac *Marasmius oreades*, jesenke *Lactarium deliciosus*, krasnica *Russula cyanoxantha*, bukovača *Pleurotus ostreatus*, brojne vrste iz roda vrganja, *Boletus sp.*, srnjača *Hydnum imbricatum*, puhare *Lycoperdon sp* i mnoge druge.

Ne treba zaboraviti i na najčešće otrovnice - pupavke - *Amanita citrina*, *A. phalloides*, *Amanita verna*, *A. virosa*, muhare *Amanita muscaria* i *A. pantherina*, olovasta rudoliska *Entoloma lividum*, cjepače *Inocybe sp.*, razne vrste brašnjača kao što je *Clitocybe dealbata*, *C. cerussata*, bljuvara *Russula emetica*, ludara *Boletus satanas* te i neke druge.

3.5. KULTURNO-HISTORIJSKO NASLIJEĐE

Selo Luke unutar zaštićenog "Spomenika prirode Skakavac", sa nekropolom stećaka u Peračkom potoku, predanjima vezanim za postojanje Grada, ostacima muslimanskog groblja u podnožju sela, pravoslavnim grobljem i seoskom arhitekturom predstavlja kulturno naslijeđe koje je potrebno očuvati i dalje istražiti.

Stećci centralne Bosne najbrojniji su i najizrazitiji spomenici kulture srednjovjekovne Bosne. Nekropola je smještena na pravougaono – izduženoj šumskoj parceli, podno arheoloških ostataka srednjovjekovnog grada i kamenoloma odakle je i korišten kamen od kojeg su izrađivani stećci. Nekropolu čini 69 nadgrobnika iz perioda kasnog srednjeg vijeka, 27 u varijaciji tri osnovna oblika: ploče, sanduci i sljemenjaci (45 ploča, 28 sanduka, 6 sljemenjaka i 1 stela) sa ukupno tri ukrašena stećka.

IV AKCIONI PLANovi

Akcionni planovi su rađeni sistematično, u skladu s dugoročnim ciljem razvoja područja SP „Skakavac“. Navedeni akcionni planovi obuhvataju vremenski period od dvije godine.

4.1. AKCIONI PLAN: MONITORING PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

Obezbijeđena sredstva od:	KJU za zaštićena prirodna područja
Pokazatelj uspješnosti	Monitoring prirodnih vrijednosti
Nosilac aktivnosti	KJU za zaštićena prirodna područja

Aktivnost	Troškovi*	Izvor	Trajanje	Početak
<i>Mikrobiološka i fizičko-hemijska analiza vode</i>	680,00	KJU		2021.
<i>Nastavak monitoringa zemljišta na tri monitoring-tačke</i>	2.054,00	KJU		2021.
<i>Zaštita šuma</i>	15.000,00	KJU		2021.
<i>Uspostava metodologije monitoringa i monitoring livadskih zajednica</i>	12.000,00	KJU		2021.
<i>Monitoring zdravstvenog stanja divljači</i>	5.000,00	KJU		2021.
UKUPNO	34.734,00			2021.

* - Troškovi su dati u KM

4.2. AKCIONI PLAN: ODRŽAVANJE INFRASTRUKTURE U ZAŠTIĆENOM PODRUČJU

Obezbijedena sredstva od:	KJU za zaštićena prirodna područja
Pokazatelj uspješnosti	Sanirane navedene staze i putne komunikacije
Nosilac aktivnosti	KJU za zaštićena prirodna područja

Aktivnost	Troškovi*	Izvor	Trajanje	Početak
<i>Sanacija staze Uževice – ispod vodopada</i>	1.200,00	Općina Centar		2021.
<i>Sanacija putne komunikacije Uževice - Ravne</i>	3.000,00	Općina Centar		2021.
<i>Sanacija putne komunikacije Ravne - vodopad</i>	1.200,00	Općina Centar		2021.
<i>Sanacija putne komunikacije Ravne - Bukovik</i>	18.000,00	Općina Centar		2021.

<i>Sanacija putne komunikacije Uževice – Ravne</i>	2.000,00	Općina Centar		2021.
UKUPNO	25.400,00			2021.

* - Troškovi su dati u KM

4.3. AKCIONI PLAN: IZGRADNJA OBJEKTA I MOBILIJARA U ZAŠTIĆENOM PODRUČJU

Obezbijedena sredstva od:	KJU za zaštićena prirodna područja
Pokazatelj uspješnosti	Izrađen glavni projekat rendžerske kuće i postavljen mobilijar na području
Nosilac aktivnosti	KJU za zaštićena prirodna područja

Aktivnost	Troškovi*	Izvor	Trajanje	Početak
<i>Izrada glavnog projekta rendžerske kuće</i>	10.000,00	KJU		2021.
<i>Postavljanje nadstrešnica</i>	4.500,00	Općina Centar		2021.
<i>Postavljanje klupa i dvije ljuljačke</i>	2.250,00	Općina Centar		2021.
<i>Postavljanje rukohvata (prilazna staza prema vidikovcu)</i>	1.400,00	Općina Centar		2021.
<i>Ograda na vidikovcu</i>	3.000,00	Općina Centar		2021.
UKUPNO	21.150,00			2021.

* - Troškovi su dati u KM

V NAČIN I IZVORI FINANSIRANJA

Vizija razvoja

Područje Spomenika prirode „Skakavac“ s permanentno kontrolisanom ravnotežom stvorenih faktora razvoja i prirodnih vrijednosti treba da zadovolji sljedeće uslove:

Prvi uslov - da bi područje **egzistiralo**, neophodna je *jasna planska orijentacija* u pogledu razvoja djelatnosti, što znači da ne smije biti rezervat prinude i zabrana, već uravnotežene koegzistencije čovjeka, aktivnosti i prirode.

Drugi uslov - da bi područje **opstalo**, neophodno je stalno praćenje parametara kvaliteta okoliša kako bi se moglo pravovremeno uticati na procese u vremenu i prostoru.

Treći uslov - da područje *ispunjava* zahtjeve **samoreproduktivne cjeline**, što znači da se troškovi održavanja područja većinom osiguravaju razvojem djelatnosti koje egzistiraju na području. Kod koncipiranja vizije razvoja potrebno je voditi računa o mjerama zaštite propisanih zakonom.

5.1. TROŠKOVI REALIZACIJE ZA PROGRAM ZAŠTITE, OČUVANJA, KORIŠTENJA I PROMOCIJE

Osnovni način finansiranja za primarno funkcioniranje područja Spomenika prirode „Skakavac“ su izdvajanja iz budžeta Kantona Sarajevo.

Implementaciju izdvojenih sredstava realizuje Kantonalno ministarstvo za prostorno uređenje, građenje i zaštitu okoliša Kantona Sarajevo, koji planskom dinamikom vrši transfer sredstava upravljačkoj instituciji – Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja.

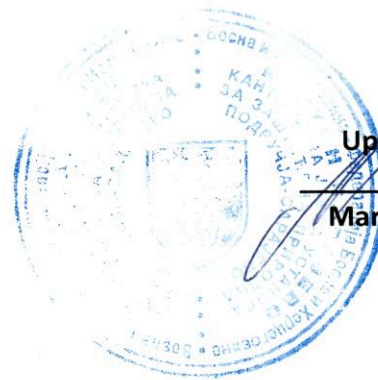
Dotirana sredstva se odnose na potrebe plaćanja uposlenika, održavanje i nabavku tehničkih sredstava za održavanje primarnih funkcija zaštićenog područja.

5.2. Pregled finansijskih izdvajanja definisanih kroz akcione planove za Program Spomenika prirode „Skakavac“

Rb.	Vlastita sredstva KJU za zaštićena prirodna područja	Bruto iznos (KM)
4.1.	AKCIONI PLAN: MONITORING PRIRODNIH VRIJEDNOSTI	34.734,00
4.2.	AKCIONI PLAN: ODRŽAVANJE INFRASTRUKTURE U ZAŠTIĆENOM PODRUČJU	25.400,00
4.3.	IZGRADNJA OBJEKTA I MOBILIJARA U ZAŠTIĆENOM PODRUČJU	21.150,00
	UKUPNO AKCIONI PLANOVI	81.284,00

5.3. Pregled finansijskih izdvajanja za materijalne i ljudske resurse za realizaciju Programa Spomenika prirode „Skakavac“

Rb.	Vlastita sredstva KJU za zaštićena prirodna područja	Bruto iznos (KM)
1.	Plate radnika	54.600,00
	3 nadzornika prirode	45.000,00
	2 NK radnika u trajanju od 6 mjeseci	9.600,00
2.	Materijalni troškovi i oprema	5.200,00
	Gorivo	2.500,00
	Uniforme	1.200,00
	Potrošni materijal	1.500,00
	UKUPNO	59.800,00

Predsjednik
Upravnog odbora

Mario Vukasović

Broj: 01-739 / 20

Sarajevo, 25.12.2020. godine